

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemati ali v Gorici na domači pošti.

Vsa leta ... 1.10

Pol leta ... 2.20

Četrt leta ... 1.10

Če izdajatelj ne želi, da se plačilo „Soča“ se plača, če za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat

7 „ „ „ 2 „

6 „ „ „ 3 „

Za vsako številko po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici na Travniku 16, 1., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Predelska železnica.

Prošnja naših občin po soški dolini na zbornico poslancev za predelsko železnico, katero smo zadnjič omenili, glasi se tako le:

Visoka zbornica poslancev!

Uže 25 let združujejo občine v soški dolini po železnici, katera bi zvezala njih od narave obdarovano pa močno zanemarjeno deželo po najkrajši poti z notranjimi deželami naše države in z jadranskim morjem. Menile so, da se toliko gotoveje izpolnijo njih želje, ker je dokazano, da najkrajša pot iz Kine, Indije in Egipta v Nemčijo, na Holandsko in Angleško je čez jadransko morje in po tej deželi. Znano je, da že leta 1866. je bilo dano dovoljenje za Rudolfovo železnico izrečno v ta namen, da bi se zvezala Nižje-Avstrijsko, Štirsko, Koroško in Primorsko po najbližji poti z jadranskim morjem.

Ko je prišel toraj leta 1872. načrt predelske železnice v visoki zbornici na dneva red. smo že mislili, da je božičnost te dežele in ednega našega kupčijskega mesta ob morji že zavarovana. Ali po spletkah nasprotujočih si zasebnih koristij in po odhodu državnih poslancev leta 1872. iz državnega zbora, splavalo je tudi to upanje po vodi. Zopet je preteklo nekaj let; ali ko se je odprl sušni prekop in ko se je železnični načrt od Trbiža do Bolca pregledal in popravil, zbudilo se je zopet upanje, da Avstrija pridobi zgubljeni čas in da bo vendar enkrat varovala svoje koristi ob Adriji.

Popravljeni načrt predelske železnice, ki je bil izročil leta 1875. visoki zbornici, ni našel milosti v tedaj merodajnih zborničnih krogih. Dovoljevale in gradile so se pa še vedno nove proge, za katere je država zagotovila obresti, na vse strani, samo ne do jadranskega morja, ki še odpira avstrijski obrtni pot na Jutrovo, v Afriko in na Špansko, med tem ko se naši izdelki na nobeno drugo stran ne morejo razpečavati.

Vsaj skušnjava bi morala vsakterega prepričati, da dosedanja politika gledé železnic je sicer obogatila mnoge podjetnike in je ustregla sosednim deželam, da je pa otežila državni zaklad z obrestmi, katere je država zagotovila, in z železnično-upravnimi stroški, ki iznašajo letni primanjkljaj v državnem gospodarstvu. Ta politika ni pospešila koristij avstrijskih narodov, kajti statistika naznanja, da raste uboštvo v Avstriji in da peša njena obrtnja in kupčijski promet med tem ko se vedno boljša promet in blagostanje pri naših sosedih.

S tem, da so se začele jemati v državno oskrbnitvo one zasebne železnice, ki so imele vedne zgube, in da se je predela Ariska gora, se je sicer pokazalo, da je Avstrija nastopila bolje poti in da ne zaostaja za drugimi državami v izgotovljenji velikanskih del, ako rabi svoje moči o pravem času in kakor je treba; vendar je ustregla z grajenjem silno drage ariske železnice bolj ogerskim ko splošno avstrijskim koristim in potrebam; te zahtevajo namreč pred vsem zvezo z morjem, ki je vsaki velevlasti neobhodno potrebna.

Zdaj, ko so Češko, Moravsko, Galicija, Gorenje in Dolenje Avstrijsko z železnicami nasejana podolgeč in počrez, tako da si ne vejo kaj več železi; ko so celo koristni sosednih dežel po čeških in galiskih progah proti severu; po železnici čez Brento (v Tirolih) in čez Poutebo pa proti jugu velikodavno pospešene, ne da bi bila Avstrija dosegla one dobičke, katere je pričakovala vsled prijazne medsebojne zveze, zakaj bi se ne dozidal še tisti konec železnice, ki manjka v goriški in gradiški grolji do Trsta, in to tim bolj, ker samostalna državna železnica, katera bi prodrla monopol zasebne železnice (ki je svoje tarife tako uredila, da z Dunaja ali iz Prage stane vozuina manj v Bremen, Hamburg ali Benetke ko v Trst), bo neobhodno potrebna, ko se odpravi prosta luka v Trstu?

Ali pa je morda ta dežela zaslužila dosedanje zanemarjenje po svojem političnem vedenji? — Zgodovina sprinje nasprotno rekoč, da občini boljša in tolminska, kateri je beneška ljudovlada tot stražnici

najvažnejših cest proti Italiji do leta 1509. obsipala s predpravicami — bili sti oproščeni vsega daca pri vvažanju, kakor tudi davščine na živino in gozdne pridelke pri izvažanju in celo sitne solnine — sti se vendar prostovoljno pridružili avstrijski državi in sti bili od tistega časa vedno pripravljeni, darovati življenje in premoženje za dom in cesarja.

(Sledijo še drugi zgodovinski podatki.)

Tedajuo zvestobo in udanost do avstrijske vladajoče hiše ohranile so občine soške doline nepremenjeno ter so tudi v zadnjih vojskah od vlade podano jim orožje v brambo državnih mej radovoljno sprejele. Častna znamenja, ki kinčajo prsi njih tečajnih poveljnikov, pričajo, da so te občine iz polinile svojo dolžnost.

Podpisane ne zahtevajo predelske železnice kot plačilo za udanost, katero so vedno skazovale cesarju in domovini, ampak ker je neobhodno potrebna za splošne koristi, da pride v okom dosedanja občutljivi pomanjkljivosti gledé avstrijskih železnic, — da odpre avstrijski obrtni in kupčiji nove poti, da privede na avstrijska tla promet, ki se je odvnil z Avstrije po drugih železnicah in po luki na Reki. To se pa le tedaj zgodi, ako se potegne Rudolfova železnica na državne stroške do morja po najkrajši poti, oziroma po predelski železnici in po železnici čez Ture.

Udano podpisani občinski zastopi prosijo tedaj prav srčno, naj sklene visoka zbornica poslancev, da se cesarska vlada pozove, naj zaradi podaljšanja Rudolfove železnice do morja, kakor zahteva prvotna koncesija, natančni podrobni in popravljeni načrt soške železnice predloži visokemu državnemu zboru v postavno obravnavo prej ko mogoče.

Oreh.

To prekristno drevo so Rimljani iz Perzije v Italijo prenesli; od tam se je potem po celej Evropi naglo razširilo; samo v mrzlejših krajih se ne nahaja, ker je proti mrazu precej občutljivo. V naših slovenskih deželah, kakor tudi drugod, bilo je videti pred 15—20 leti jako mnogo velikih orehov po vaseh, a dananes so pa že bele vrane, ker človeška roka spravila je vse pod sekiro.

Prepričan sem, da, ako bi orehovo perje in mladike služile v hrano kozam, bi trdili naši veliki gospodje, ki so učili gozdarstvo za zeleno mizo, da so kože uničile vse orehe, kakor se to navadno trdi gledé drugih gozdov. Sra in divjih k oz redé pa na tisoče po državnih gozdih, dasi so prav tako škodljive gozdom, kakor domača koza. Pa o tem v posebnem članku.

Oreh gotovo zasluži uže zaradi svojega ukusnega sadu, kakor tudi izvrstnega lesa za kupčijo, da začnemo z večjo pridnostjo skrbeti zanj nego do zdaj, ker do zdaj smo ga le uničevali. Na sajenje ni v minulih 20 letih skoro nihče mislil, dasi se je kmet, ki je stare orehe posekel, sam prepričal, da so velike vrednosti, ker je dobival za sad skoro vsako drugo leto lep dohodek brez truda, nazadnje pa tudi lep denar za čoke.

Orehu ugaja najbolj globoka, rahla zemlja in gorko obnebe, kakor tudi prostost, da jako dobro raste in rodi. Najbolje mu ugajajo hribski kraji, ki so več ali manj v zavetji. Tudi v skaloviti zemlji raste dobro, samo da more korenine gaati; v takem svetu zraste včasih v veliko in rodovitno drevo. To nam sprinje Kras, kjer nahajamo jako lepe orehe. V močvirnih in mokrih zemljah oreh ne uspeva. Ker oreh gledé zemlje ni zbirljiv, imamo prav na Goriškem veliko, veliko taciš zemljišč, ki so kakor nalašč ustvarjena za orehe, ki bi nam donasali vsako leto lep dohodek in bi nas ob enem več ali manj pred burjo varovali. Vzemimo le pašnike ob cesti med Grgarjem in Banjšico sv. Lovreanca, kjer človek ne vidi pod milim nebom nobenega drevesa, kjer bi pa lahko rastle na tisoče in tisoče orehov, ki bi bili kinč in poros celej okolici in bi daje živini poletij v veliki vročini malo seace pred pekočimi solnčnimi žarki.

To se samo ob sebi razume, da bi se morale jame za mlada drevesca dobro pripraviti in da bi se morala tudi zemlja iz bližnje okolice nanesti ali napeljati, kjer pomanjkuje, da potem mlado drevesco lahko raste. Takim mladim drevescem je treba postaviti primeren kol, na kateri se privežejo, da ne more veter ali živina drevesca zlomiti ali prečesti; da bolj varno stoji, priveže se zaradi živine nekoliko trnja okolo njega. Orehov ločimo dve glavni vrsti, namreč mehke in koščenjake (kostence); prvi imajo mehko lupino, drugi pa trdo; trdi imajo bolj ukusen plod; obe vrsti imata debele in drobne orehe.

Orehovo seme sadimo lahko v jeseni ali spomladi, vendar bi bolj priporočal spomladansko sajenje, ker orhovo jedro miši zelo rade čez zimo pojedó. — Naj pa sadimo v jeseni ali spomladi, moramo zemljo prej dobro prekopati in zrahljati, da more mlada rastlina precej v prvi svoji mladosti dobro rasti, kar je glavni pogoj poznejšemu razvijanju.

Za sajenje moramo vzeti najlepše in popolnoma zrele orehe. Ako sadimo spomladi, je dobro, da stavimo seme v jeseni in lonec ali v kakšno drugo posodo na sledeči način. Na dno lonca ali ktero druge posode se nasuje zemlje do 2 palca na debelo; na to zemljo se položijo orehi tako, da se eden drugemu ne dotikajo, in se potem pokrijejo z zemljo 1—2 palca na debelo; na to zemljo položijo se zopet orehi kakor poprej in se pokrijejo z zemljo; to delo se ponavlja tako dolgo, da se z orehi napolni cela posoda. — Sedaj se posoda pokrije s kakim pokrovcem in se stavi v hran ali na kako drugo primerno mesto, kjer ostane do spomladi. Spomladi se posoda odkrije; ako je lonec, je najbolje, da se razbije, potem moramo orehe jako varno iz zemlje jemati, ker že kalijo ter bi se jim lahko kal odtrgala. — Zdaj se posade na vrt v nalašč, kakor smo popred rekli, za uje pripravljeno zemljo, 1½—3 palce globoko.

Ker orehi naglo rastejo, jih lahko že v tretjem letu presadimo na njih mesto. Kdor jih pa po pašnikih sadi, stori bolje, da čaka več časa, da bolj zdebelijo, da se morejo laglje živini in drugim nezgodam ubraniti. — Na ta način si lahko priskrbimo tako rekoč brez stroškov mladih praznih orehovih dreves, ktera potem posadimo na prazne prostore, katerih ima večidel vsak posestnik dovolj.

Oreha nam ni treba požlahtniti ni obrezovati; zmznene mladike, polome od vetra itd. sam odstrani, tako da je oreh sam svoj vrtnar. Kadar smo pa prisiljeni oreh obrezovati, ne smemo rezati vrha niti postranskih vej, ker imajo debel stržen in se jim rane nerade celijo, prav rade pa guijejo.

Priporočal bi posebno našim gospodom ljudskim učiteljem, da bi v šolskih vrtih sadili orehe, ker je ž njimi zelo malo opraviti. Mlade orehe bi potem učenci doma na svojih praznih zemljiščih posadili, kar bi jim delalo veselje in vzbujalo bi jih, da bi tudi druga sadna drevesa sadili. — Vzemimo slučaj, ki je popolnoma mogoč, da učenec v 12. letu nasadi na očetovem posestvu 60 orehov. To posestvo izroči mu oče v last, ko ima 30 let. Ta sin izroči svojemu sinu zopet za 30 let svoje posestvo v last s temi 60 orehi vred, ki so postali med tem časom lepa krasna drevesa.

Ker imajo zdaj že po 48 let, ima vsako drevo lahko v premeru pol metra (1½ čvelj). Naj bo vsako drevo vredno 30 gld., iznaša njih skupna vrednost 1500 gld. Za teh 1800 gld. je kmet svojemu sinu samo pri orehah premoženje pomnožil brez vsacega truda. —č.

Dopisi.

Iz goriške okolice, 13. marca. — Res je, kar ljudje govorijo, da omika je začela siliti na deželo, v mesta pa navade iz predabrahamovih časov. Dokaz temu nam je skoro istodobno odprtje šole na Ajševici in v Kronbergu. Na Ajševici so začeli po judovsko v soboto in po francosko 1. dan meseca, v Kronbergu pa po keršansko v nedeljo 9. marca. Na Ajševici niso

videl ni kadilnice ni kropilnice, v Kronbergu je bila pa lepa cerkvena slovesnost. Na Ajševici, ki spada pod mesto, še streljati niso znali ter se je oni mož, ki je zažigal, hudo osmodil, v Kronbergu so pa ostali celi možnarji in možje. Na Ajševici je bilo dolgočasno, ker je učitelj prestavljal stavek za stavkom, kar je župan govoril, tako da je bilo težko poznati, ali veljajo besede domačinom, ali pa dela učiteljsku školu iz slovenščine. V Kronbergu sta tako gladko govorila g. vikar in šolski nadzornik, da je bilo veselje poslušati taka moža. Na Ajševici so prašali občinarji, kateri duhovnik bo podučeval keršanski nauk, in reklo se jim je, da to ni še določeno; v Kronbergu vé pa vsak otrok, do domači gospod učijo keršanski nauk. Taka razlika med mestom in okolico, in še ni vsa! Pa naj povem rajši, kako je bilo v Kronbergu.

Blagoslovljenje novega šolskega poslopja bilo je naznanjeno ljudstvu in šolski mladeži o pravem času. Napovedan je bil prihod gospoda okrajnega šolskega nadzornika. V nedeljo ob 9. uri zberejo se v cerkvi občinarji in šolska mladež pod vodstvom svojega učitelja. Duhovnik pride pred altar in zapoje pesem sv. Duha, katero v cerkvi do konca izpojejo. Na to sledi kratka molitev; potem se napotijo ljudstvo, duhoven in učenci se mladež v procesiji iz cerkve proti šoli. Božje razpelo so nesli naprej, dva fantiča sta nosila kadilnico, virh, kropilnik in kotlič z blagoslovljeno vodo. Med potjo je pela pobožna občina litanije vseh svetnikov. Ko pride procesija do šole, se ustavi, litanije se izpojejo do konca, na primernem mestu se vpleteta imeni sv. Alojzija in sv. Ignacija, patronov šolske mladine. Na to blagoslovi duhovnik šolo od zunaj, gredeč okolo nje, kropč in opravljajoč svete molitve. Potem grede, kolikor je bilo mogoče, v šolo, ki je bila prav krasno ozaljšana. Duhovnik blagoslovi šolsko poslopje od znotra ter obesi božje razpelo na zid. Na to moli prvič z otročiči v novi šoli, da bi dal Bog njenim obiskovalcem obilen uspeh v časnih in večni vednosti. V jedrnatem govoru razloži pomen in namen šole ter potrebo, da se postavi pod božjo pokroviteljstvo. Po končanem tem opravilu vrnejo se zopet vsi s procesijo v cerkev, kjer je bila maša. Med mašo imel je g. vikar prelep govor o šoli in njenem namenu ter je jasno in dopadljivo razložil potrebo božje pomoči v nji in današnje obrede.

Po maši vrnilo so se zopet vsi v šolo, pa ne v procesiji. G. okrajni nadzornik imel je prav lep govor do otrok in do starišev, ki je vsem v srce segal. Na to je spregovoril g. vikar in je čestital občini k novi lepi hiši; spominjal se je tudi vseh predstojnikov, cerkvenih in svetnih, katerim so navzoči nazdravljali. Najprej so nazdravili papežu, potem nadškofu, sedanjemu in ranjkemu, potem cesarju, deželni oblastnikom in g. šolskemu nadzorniku, ki se je veliko trudil za šolo. G. okrajni šolski nadzornik je nazadnje med otroke delil kolače, da so bili vsi veseli.

To je le kratak in površen popis tega, kar se je v Kronbergu godilo. Ako bi hotel vse popisati, napolnil bi celo „Sočo“ in drugim bi ne ostalo nič prostora. Pa tudi iz tega malega opisa čitatelji lahko spoznajo, da v Kronbergu vemo katero reč bolje ko v mestu. Streljali smo izvrstno; v Panovci je tako močno odmevalo, kakor da bi bila onde vojska, katere nas Bog obvaruj.

Matevž.

Iz goriškega okraja, 10. marca 1884. Nekoliko let sem vvedla se je v goriškem okraju navada, da zapuščajo ženske svoj dom ter si iščejo službe v daljni Afriki. Katera ženska je pokazala to nesrečno pot, ne morem povedati; toliko pa je gotovo, da iz nekaterih občin je četrtnina žensk vsakoršne starosti v Aleksandriji in v bližnjih mestih egiptovskih. Pričešni od trinajstega do šestdesetega leta morejo se dobiti ženske vseh let tam. Glavni namen tega izseljevanja je pohlep po lahko prislužnem denarju, ki pa ne prinaša dotičnim krajem nikakega dobička, ampak le velike gnotno, družinsko in moralno škodo.

Ko se čuti mati po porodu toliko pri moči, da more zapustiti hišni prag, misli in pogovarja se z družicami, kako in kdaj bi bilo za njo najbolje, da bi se napotila v Aleksandrijo. Svojemu otroku je uže dobila doživko, treba še izposoditi si potnino na visoke obresti in dobiti potni list. Kateraga dne odpluje parnik v Afriko, to vedó Aleksandrinke vsled usnega sporečila na pamet. V petek grem! Se ve, trebé v tem kratkem času pozdraviti vse sorodnike, prijatelje, znance in druge. Tudi k svetelj maši trebé iti pred odhodom, kajti v Egiptu kdo vé, kako je na to plat. Hitro se odhod razglasi po celem vasi. Pri odhodu se včasih solze pretakajo, ki se pa na ptujih tleh kmalu posušé. Čez štirinajst dni uže dojde pismo, da je dotična izseljenka dobila službo, ali pa da jo pričakuje. Razen doživk hodijo tudi druge ženske in dekleta v Egipt službo iskat ter ostanejo katere po tri, štiri in tudi več let tam. Spravili smo doživko v Aleksandrijo; oglejmo si zdaj družino, katero je doma pustila. Doma je ostal oče, oziroma mož, s štirimi nedoraslimi otroci. Ednega ima doživka, katera dobiva mesečno po 6, 7, 8 goldinarjev. Mož ima dovolj opravila z ostalimi tremi otroci, mora jim kuhati, ako je kaj, prati, čistiti, mora delegati in postapati. Te-

daj mu ne ostaja čas, da bi si sam kaj prislužil. Pa vsaj tudi ni treba, žena priskrbi vse potrebno. Tudi delo na polji zaostaja, ker ni delavca, ki bi polje obdeloval, niti novcev, da bi ga drugi obdelovali. Mine mesec daj, a žena ni še poslala zaželjenih rumenjakov. Poiskati in počistiti trebé vse kotičke, ali se ni morda prikril kje kak krajarček. Ko gre že hudo, tolaži oče otroke s tem, da če ne bodo zajuterkovali, skuha pa kosilo in večerjo h kratu in potem — spat. Dober lek za prazen želodec. Tako preide še drugi mesec. Aleksandrinke je poslala nekoliko denara, trebé povrniti izposojeno potnino, plačati obresti in doživko, ako zadostuje. Še le v prihodnje pride denar za domače potrebe. Mož in otroci pa čakajo ter čakajo, pišejo in silijo ubogo doživko v Aleksandriji, naj jim hitro pošlje denara, da se preživé. Aleksandrinke ne sliši na to njo. Mož je prisiljen tudi storiti prvi korak do usmrtjenih ljudij ter si izposoditi potrebnega denara. Zastavi se hišica ali zemljišče. Prvi korak je tedaj narejen; družina je preskrbljena. Potem dohaja še mnogo denara iz Egipta, vendar hiša nima nikake sreče. Vse gre narobe na premoženji in pri družini. Nazadnje družine opešajo in se zgubé. Res, da se ne godi vsem tako, pa vendar mnogim; zato bi bilo najbolje, da bi ostali naši ljudje doma in da bi si tukaj v potu svojega obraza kruh služili, ki tekne, čeravno je črn, ker ima božji blagoslov, in da bi ne hodile naše ženske po svetu, ker nikdo ne vé, ali ne bo med nesrečnimi. Če stvar splošno premislimo, moramo reči, da Aleksandrija ima za naše ljudstvo več gnotne škode ko dobička; da bi pa imel Egipt dober vpliv na pravost naših ljudij, ni menda še nikdo trdil. Tudi tukaj velja pregovor: povsod dobro, doma najbolje.

Čepovan, 10. marca. — K današnjemu poduku je bilo došlo nekaj nad 50 poslušalcev. Društveni predsednik je govoril o uravnavi, koristi in potrebi pokojninske zadrage. Poslušalcem je bil ta govor po volji, ker vsi so želeli prejemati po svojem 60. letu zdavno pokojnino, kakoršno zagotavlja dotična zadruga svojim udom; pa koliko jih pristopi k zadrugi? Pač potrebno in lahko bi bilo vsakemu rokoletcu in kmetu, zagotoviti si pri pokojninski zadrugi lepo svoto za nadležno starost, v kateri vsakdo potrebuje mir in postrežbo. Možje, porabite lepo priložnost ter pristopite k tej zadrugi, ki vam bo lajšala starost in vas naredi neodvisne od vaših morda trdih mladičev. Skrbite za se, dokler imate ključ v rokah!

Potem je govoril g. učitelj Ant. Mlekuž, ki je v prav razumljiv in prijetnej besedi nadaljeval zgodovino naših prednikov. Popisoval je selitev Slovenov v njihove današnje kraje.

Vsi deležniki današnjega poduka pokušali so tudi vrisk (kis), napravljen iz sadja po navodu g. učitelja pri predzadnjem shodu. Blago je bilo jako ukusno in prijetne vonjave. Nadejati se je, da bodo ljudje prihodnje jesen prav radi slabejše sadje in otrebke porabljali za kis ter da opustijo slabo duhteči in zdravilju neugodni leseni „ocet“ iz goriških in drugih fabrik ali tovaru.

Konečno je bil napovedan zopet poduk na danes teden.

Z Ipavskega, 10. marca. — Posvetovanja pred volitvami v občinski zastop so dokaj koristna, večji del pospešujejo srečen izid. V tako posvetovanje sešlo se je te dni mnogo merodajnih mož Kriške županije ter so enoglasno sklenili, da pri prihodnjih volitvah izvolijo Andreja Paljka iz Velikih Zabelj za župana v Križi. Pa komaj počí ta glas, že se vzdigne nasprotna stranka rekoč: Paljk je šotar (čevljar), čevljarja uočemo za župana. To grudenje ni keršansko, tudi ne kaže posebne omike. Stan ni nikomur v sramoto, pač pa so mnogi svojemu stauu. Tudi šotar more biti pošten in prebrisan. Sicer pa je Paljk zdaj posestnik in ne več šotar in morda bi bil kot Kriški župan bolj na svojem mestu, ko marsikateri širokoustnik, ki se ponuja za župana ter obeta volilecem pred volitvijo hribe in doline, pa v županstvu toliko razume, kolikor zajec na boben. Naj se Paljkovi nasprotniki le šopirijo, kolikor jim drago, vendar obveleja to, kar smo sklenili, ako Bog da in sreča junaška, če le v zastop pride. Ker se o sposobnosti toliko sanja, moram naravnost povedati, da razen g. Terpiča v Križi, ki pa za to službo ne mara, ne poznam v tej občini žive duše, ki bi se odlikovala s posebno sposobnostjo za županstvo. Sama poštenost in dobra volja ne zadostuje za javne službe, treba je tudi skušnje in tehtnega znanja. Župana, kateraga bi tajnik vodil, občina ne potrebuje. Kar vidimo pri volitvah v deželni in državni zbor, to stopa na dan pri občinskih volitvah. Kakor tam, tako rijejo tudi tukaj naši mladiči ter bi radi stare, izkušene može v kot spravili, da bi sami naprej prišli. Pravijo, da v Zabeljah bi kateri mladič dal najlepšo ujivo, ako bi ga za župana izvolili.

Neki gospod se vsled tega včasih pošali, da bi bilo skoro bolje, ako bi se občinske službe na javni dražbi oddajale, ker tako bi imela občina dobiček, kateraga zdaj nima. Od sedanjega župana v Križi pa zahtevamo to le: 1. Volilce naj trajajo tri dni; vsak

dan po en razred, da bo vsak vedel, kdaj naj k volitvi pridé. 2. Vsak razred naj ima svojo komisijo, ki jo iz svoje srede izvoli, da ne bodo isti možje vse tri dni onde dragi čas prodajali in glasove brali.

Iz Trsta, 13. marca 1884. — Pretekli ponedeljek in torek imeli smo tukaj odličnega gosta, c. k. deželnega predsednika kranjskega, Andreja barona Winklerja. Prišel je bil na pogovor k škofu dr. Glavinu zaradi bodočega ljubljanskega škofa. Monsignor Glavina je vedel že prej za to obiskanje; zato je bil šel preteklo nedeljo v Gorico, da se je pogovoril z goriškim nadškofom dr. Zornom o škofovskih zadevah. Porazumljenje ni bilo težavno, ker ljubljanski kandidati so blizu enako dragi cerkvi in vladi. Največ npanja ima menda dr. Premerstein, ki se je te dni poslavljaj v Ljubljani. Njegovo ime je čisto nemško in roditelje imel je plemenite. Izvanrednih posledic bi tako imenovanje ne imelo; v Rimu bi bilo lahko potrjeno uže v prihodnjem konsistoriji 24. l. m.

Težavnije je šlo za škofijsko stolico poreško. Z možni, katere so bili škofi nasvetovali, vlada ni bila zadovoljna, zato je na vse zadnje sama izbrala si moža, ki jej je po volji. Škofi so tej izvolitvi pritrdili in zdaj ni dvomiti, da je stvar rešena. Neki tukajšnji list je bil sicer raznesel vest, da imenovanje poreškega škofa je odloženo, če ne celo omajeno. Ali to je pisal list na povelje viših krogov, ki so hoteli roke umiti, potem ko so kruh dovolj umesili. Resnica je, da reč je dognana in da se imenovanje razglasi morda že v kratkem. Zdi se, da na nekem mestu pri nas niso premislili važnih političnih posledic, ki bi znale priti iz namerovanega imenovanja, ampak da jim je bilo v prvi vrsti za to, da navidezno zinagajo.

V tekem istrskem mestu imajo letos postnega pridigarja iz Italije. Kot Neavstrijec moral je po naj-novejših postavah prositi vlado, naj mu dovoli pridigati. Vlada je prošnjo uslišala, a pristavila, — da spovedovati ne sme. Novi škof bo imel torej kmalu priliko, sklicevati se na vladno prijaznost, ako je to v njegovi škofiji.

Politični pregled.

Pod ministerstvom Taaffe-jevem razpravlja se letos v peto finančni proračun v državnem zboru, a zanimivost za dotične govore pojema od leta do leta. Nobeden govornik ne vé kaj novega povedati. Levičarji so že prejšnja leta toliko žugali in upili, da jih letos skoro nikdo več ne posluša. V občni debati o proračunu sta se od ustavoverne stranke posebno poslanca Carneri (Štajerec) in Piener trudila, da bi Nemce razburila; zadnjemu ne dopada finančni položaj v Avstriji, nezadovoljen je z vsako vsoto proračuna. Mirno, stvarno in krepko zavrnil je oba finančni minister Dunajevski. Za njim sta govorila še Tonner, Russ in dr. Gregor, potem se je sprejel konec debate. Govorila sta potem še glavna govornika: za levičarje dr. Herbst, z desnice poslanec Mattuš. V sredo je prešla zbornica v debato posameznih točk.

V obče vlada med poslanci na desnici neka nezadovoljnost, jednaka onej, katera se poprime človeka, ko prepozno sprevidi, da so ga prav fino za nos vodili. Posebno so Poljaki nezadovoljni, poljski list „Gazeta Narodova“ napada hudo grofa Taaffeja in kaže na neuspehe poljske politike. Čehe je razdražil zopet minister Pražak, ker se je izjavil med debato za finančni proračun zelo nepovoljno o češkem državnem pravu. Dalmatinci so že dolgo hoteli ministerstvu nasprotovati, dosegli so pa vendar, kakor poročá „Narodni list“, toliko, da se nadomestijo štirje visoki uradniki z narodnjaki. In mi Slovenci, kaj smo dosegli? moremo s tem zadovoljni biti? Sprejeta bo sicer gotovo znana resolucija o vpeljavi slovenskega jezika na srednjih šolah, a dokler bo baron Conrad minister za nauk in bogočastje, ne bomo imeli nikdar takih šol. In vendar bi bili naši slovenski poslanci, ako bi se zjediniili, ministerstvu nevarni in bi je pokopali.

Gledé zunanje politike omeniti je v prvi vrsti zveza med Avstrijo, Nemčijo in Rusijo, ki se smatra kot podlaga občnega miru.

Tudi Črnogorci so pričeli delati dolgove; iz Cetinja se poročá, da je knez odposlal Mašo Vrbico v Rusijo, da si izposodi 3 milijone rubljev. Vojni minister Plamenac je pa odpotoval v Belgijo, da nakupi 30.000 pušk in štiri gorske baterije. Lepa znamenja.

Domače in razne vesti.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici imelo je preteklo nedeljo, kakor smo bili zadnjič oznanili, predavanje z domačo zabavo. Govoril je g. Fr. Podgornik o prašanji: Kako so do zdaj delavce učili in vodili. Temeljito premišljeni in lepo sestavljeni govor so društveniki od začetka do konca kaj pazljivo poslušali. Predsednik g. Povše se je govorniku toplo zahvalil v imenu društva. Udeležitev bila je obilna in predavanje hvaležno. Pred govorom in po njem zapeli so društveni pevci marsikatero lepo, domačo pa tudi umetno. G. pevovodji se spodobi v resnici hvala za njegov požrtvovalni trud, pa tudi pevci zaslužijo pohvalo za svojo marljivo obiskovanje poduka in za lepi napredek. V prijaznih pogovorih pretekel je večer prav hitro in ko je bilo treba ločiti se, je marsikdo izrazil željo, naj bi se kmalu zopet videli v prijaznih prostorih. 23. t. m. bo govornik nadaljeval svoj predmet in sicer bo govoril o tem: Po čem imajo delavci hrepeneti v sedanjem času. Nadejamo se velike udeležbe ko zadnjič.

Za Pirčev spomenik so darovali: Jožef Kragelj, dekan v Tolminu, 1 gl. — Miha Pirc iz Črnega Vrha (brat ranjkega Matevža) 3 gl. — Neimenovani 2 gl. — Lorenc Juvančič, župnik v Nemškem Rutu, 1 gl. — vkup 7 gl. — S preneskom 73 gl.

Duhovske premembe. Preč. g. Lovre Juvančič, župnik v Nemškem Rutu, dobil je župnijo Slovenc v Brdih. — C. g. Janez Jug, do zdaj v začasnem pokoji, stopil je zopet v službo in pojde v vikarijo Avče. — C. g. Janez Kuštrin, vikar v Dolenji Tribuš, pojde kot tak v Kožbano. — Na njegovo mesto pride č. g. Jožef Kadernar, prvi kaplan v Tolminu. — V Čez-Sočo pride č. g. Miha Strukelj, vikar v Logu. — Na njegovo mesto je imenovan č. g. Simon Gregorčič mlajši, zdaj vikar v Trenti.

Davica je začela hudo razsajati v Gorici. V neki hiši umrli so v dveh dneh štiri otroci. To je toliko huje, ker bolezen napade otroka nenadoma, stisne ga v par dneh in komaj je dušo izdihnil, uže stojé pogrebei pred hišo, ki ga neusmiljeno iztirgajo iz rok plakajočih roditeljev ter ga odnese v mrtvašnico na pokopališče. — Ta huda usoda zadela je tudi občę spoštovanega, udom družbe sv. Mohora in vsem Slovence, ki znajo čitati, vsaj po imenu dobro znanega gospoda profesorja Franca Erjavca, kateremu je nemila smrt vzela edinega sina Milutina, predno je izpolnil sedmo leto, ljubeznivega otroka, ki je bil začel letos hoditi v šolo in je s svojo pohlevnostjo, razumnostjo in nedarjenostjo delal veliko veselje svojima roditeljema. Pomilujemo za slovensko slovstvo neizmerno zaslužnega moža pri tej nenamisljivi izgubi ter srčno želimo, naj bi mu ostali vsaj mali hčerki, katerih ena je starejša, druga mlajša od ranjkega Milutina, po katerem globoko žaluje vsa družina.

V cerkvi sv. Antona pod Kostanjevico prejeli so preteklo soboto tatú, ki je odpiral denarne skrinjice. Za to je obsoje. na štir tedne zopora. Našli so pri njem dve dietvi, en vitrih, eno zlato verižico k uri, dva zastavna lista iz Ljubljane in nekaj denara. Doma je iz čedadske okolice ter govori italijansko in slovensko.

Peticija občin po soški dolini za predelso železnico, katero smo prinesli na prvem mestu, ima v sebi marsikako bridko, a žalibog preočitno resnico. Ta prošnja se popolno vjema z izvrstno Lucanovo knjžico: „Der Freihafen von Triest und die Verlängerung der Radolfsbahn“, katero smo zadnjič omenili, o kateri pa mnogi molčijo, ki so slavili velikega Hermeta. V splošno državno korist je ta železnica neobhodno potrebna, gradila se pa najbrže ne bo, da bi Avstriji ne šlo predobro.

Iz Cirkna se nam poroča: „Kakor lani tako je vpisal tudi letos blagorodni gosp. Fr. Kodrič, sedaj c. k. okrajni sodnik v Tolminu, več revnih šolskih otrok našega okraja v družbo sv. Mohora. Naj dobrotljivi Bog stokratno povrne blagemu prijatelju šolske mladine in naj mu zbudi mnogo posnemalcev.“

Iz trnovskega gozda dobili smo od nekega čuvaja to le poročilo: „Se danes se ne more natanko reči, kaka je tista zver, ki se je v zadnjih časih priklatila v naše gozde. To je gotovo, da je zverij več in da so jako požrešne. Po sledu so bolj podobne psu ali lisici nego mački. Iz sledu se pozna, da včasih zver skoči na srno in jo daleč nese, kajti o srni ni dalje časa nikakega sledu. Na mah pa se pokaže krv in da je srna padla na zemljo. To kaže, da je zver šibka. Druge krati se pa vidi, da je zver skočila na srno in da jo je na mestu umorila, če tudi je bila velika. Čudno je, da zver srno le umori in krv spiže ter glavo odje; včasih sne tudi drob, meso pa malo-kečaj. Naj bo zver katera koli, to je res, da dela večjo škodo, ko prejšnji volk. Te zveri ni videl še nikdo prav očitno, ker zbeži ko blisk, ko kaj zasliši. Veliko truda prizadeva gozdarjem in do zdaj žalibog brez uspeha. Zadnjič so bili tako zver, ki se je bila skrila v neko jamo, zadelali s kamujem; eli ponoči

si je izkopala pot in je ušla z dvema divjima mačkama. Eno umorjeno srno so nesli v Gorico. da bodo gospodje videli, kako zver mori, in da morda iz tega kaj bolj natančnega spoznajo.

Delalsko podporno društvo v Trstu izdalo je letno poročilo za lansko leto, ki obsega pregled lanskega delovanja, računa in proračuna možkega in ženskega oddelka ter imenik vseh društvenikov in društvenic. Knjižica obsega 48 strani v osmerki in je jako podučna. „Koncem lanskega leta štelo je društvo 1021 družabnikov in 242 družabnic. Od teh je bilo bolnih v teku lanskega leta 323 možkih in 36 ženskih, kateri so dobili skupaj podpore 4802 gl. 92 kr. Takih udov, ki so prejeli le zdravniško pomoč in zdravila, pa nobene denarne podpore, je bilo 86 možkih in 34 ženskih. V tem letu je do 28. februarja pristopilo k društvu zopet 70 družabnikov in 32 družabnic. Moški oddelek je imel dohodkov 14.479 gl. 81 kr., konecletne gotovine 5.766 gl. 64 kr. Ženski oddelek je imel dohodkov v preteklem letu 1761 gl. 15 kr., konecletne gotovine 720 gl. 25 kr. Prihodnjo nedeljo, 16. t. m. bo imelo društvo svoj letni občni zbor. Iz podanih števil je razvidno, da društvo prav čvrsto napreduje. Srčno naprej!

Maša za en glas se spremljevanjem orgelj izhaja sedaj v prilogah „Cerkvenega Glasbenika“. Priporočujemo jo posebno takim organistom, ki so „dobre volje“, pa jim primanjkuje pevskih možij ali pa časa, da bi se naučili kako težjo večglasno skladbo. Ko bode cela dotiskana, spregovorimo še nekoliko o njej. Naša želja je, da bi dal g. skladatelj to mašo posebe natisniti, saj bi to gotovo ne prouzročilo mnogo stroškov; pomagano bi bilo s tem tudi mnogim, ki take maše potrebujejo pa niso naročeni na „Cerkveni Glasbenik“. Treba bi pa bilo, da bi se taki, ki bi jo želeli kupiti, oglasili pri g. skladatelju g. Danilu Fajgelju-nu v Tolminu, saj stane dopisnica le 2 solda! Cena bi bila gotovo zelo nizka, da se je ne bo treba nikomur ustrašiti. Da veje v tej maši pravi cerkveni dan, mi ni treba poudarjati, saj se je očitalo skladatelja te maše, da spominjajo celo njegove posvetne skladbe preveč na cerkev. Kateri sta „dobre volje“, sezite po njej!

„Hrvatska Vila“ ilustrirani hrvatski lepovedni list, ki izhaja v Zagrebu po enkrat na teden v veliki obliki (za celo leto stane 10 gl.), prinesel je v svoji 18. številki od 1. marca t. l. sliko slavnega našega skladatelja Franca S. Vilharja, katerega skladbe za petje in glasovir so nekaj že prišle na svetlo, nekaj pa še čakajo belega dne. Že prva knjiga pridobila je umetniku priznanje povsod, kamor je bila zanešana, in celo presvitli cesar jo je sprejel v svojo knjižnico, Hrvatski in slovenski listi so se jako pohvalno izrazili o Vilharjevih do sedaj probičnih glasbenih umotvorih, tako posebno „Ljubljanski Zvon“ v letošnji 3. številki od 1. marca. Fr. Vilhar je slavni sin slavnega očeta Miroslava, ki je v slovenskem slovstvu mnogostransko znan, katerega spomin hrani neki slovenski list z znanimi „Pismi iz Olimpa.“ Sin ima še le 32 let in nam obeta še marsikateri umotvor; zdaj je vodja mestnega glasbenega zavoda in učitelj petja na kraljevem realnem gimnaziju v Karlovcu. Hrvati in Slovenci se radujemo moža, ki rojen Slovenec, deluje na Hrvaškem in pospešuje vzajemnost med sosednima narodoma.

Časnikarske vesti. C. k. celjska okrožna sodnija je bila ustavila izdajanje „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru in nemškega lista „Südsteierische Post“, ker se njih odgovorna urednika ništa pečala z uredništvom. Naznanjena sta bila druga urednika in lista zopet izhajata. Enaka usoda je baje pričakovala „Slov. Narod“, zato je list zadnje dni premenil urednika. Hrvatski list „Sloboda“, ki izhaja vsak dan v Zagrebu, je bila sodnija ustavila zaradi sodnijske preiskave proti bivšima urednikoma. List izhaja od novega leta naprej v Zagrebu, prvi teden se je razpošiljal redno, potem navadno v drugem izdanju in z dolgimi belimi kolarami, ki so kazale, kje je bil kak zaseženi član k. Tam je namreč dovoljeno, da zaplejeni list, ki izide v drugi izdavi, ohrani bel prostor na tistem mestu, kjer je bil zaseženi članek.

„Zadruga“ je ime novemu listu, ki je začel izhajati 29. februarja t. l. v Celji, a tiska se v Ljubljani. Ona je glasilo zveze slovenskih posojilnic in razpravlja narodno — gospodarska prašanja. Izdajatelj in lastnik lista je Miha Vošnjak, načelnik zveze slovenskih posojilnic, odgovorni urednik pa Maks Veršec. „Zadruga“ bo izhajala enkrat na mesec in stane na leto 1 gl. 50 kr.

Vabilo k občnemu zboru društva „Narodni dom“. V sled sklepa upravnega odbora v seji dne 9. marca t. l. bode letošnji občni zbor društva „Narodni dom“ dne 7. aprila 1884. ob 6. uri zvečer v dvorani ljubljanske Citalnice z naslednjim dnevnim redom: 1. Predsednikov nagovor. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalnega oddelka. 5. Nasvet upravnega odbora, da se premenita §§. 2. in 4. društvenih pravil. 6. Volitev predsednika. 7. Volitev upravnega odbora. 8. Volitev pregledovalnega oddelka. 9. Posamični nasveti društvenikov. Vsi p. n.

gospodje društveniki so torej uljudno povabljeni, da se udeleže tega občnega zbora v polnem številu.

V Ljubljani, dne 12. marca 1884.
Za upravni odbor društva „Narodni dom“:
Iv. Hribar, tajnik. Dr. Alf. Mosche, predsednik.

Dr. Alojzij Delpiero

zdravnik-ranocelnik-porodničar

stanuje v ulici sv. Antona

h. št. 1. prvo nadstropje

v Gorici.

Št. 125/o: š: s:

Razpis dražb.

Dne 17. t. m. marca bodeta v županstvenem uradu v Brestovici (Komenski okraj) javni dražbi in sicer:

1.) ob 11. uri dopoludne za oddajo gradbe nove šolske hiše, cenjene na 1270 gold. 90 kr. (varščina 100 gold) in

2.) ob 1 uri popoludne za oddajo uravnave občinske ceste med Brestovico in Selom, cenjene na 537 gold. 20 kr. (varščina 50 gold.)

Obe deli oddajete se vsako posebe po cenjši ponudbi.

Narisa in proračuna sta v županstvenem uradu Brestoviškem v pogled razpoložena.

Kdor se hoče dražbe udeležiti, ima poprej dotično gor omenjeno varščino položiti.

Izid dražb je potrdbi podpisanega podvržen.

C. K. OKRAJNI GLAVAR IN PREDSEDNIK OKRAJNEGA ŠOLSKEGA SVETA v Sežani, dne 7. marca 1884.

Št. 163.

Razpis službe.

Pri tukajšnji c. k. kupčijski in obrtnijski zbornici se more nastopiti s 1. julijem t. l. tajnikova služba, s katero je združena letna plača 1500 gl., ki se plačuje v mesečnih zneskih naprej, in pravica do pokojnine v smislu dotičnega vodila, potrjenega od visokega c. k. ministerstva.

Tajnik se bo stalno imenoval po preteku enega leta za poskušnjo, katera mora zbornico popolnem zadovoljiti.

Prosilci morajo biti avstrijski državljani, morajo znati popolnoma italijanski in nemški in po mogočnosti slovenski jezik.

Prošnje se spričevali, ki dokazujejo sposobnost prosilcev za razpisano mesto in njih znanstveno izvedenost v tej stroki (§ 14. postave 29. junija 1868, državnega zakonika zvezek XXXIV. št. 85), naj se pošljejo predsedništvu tukajšnje kupčijske in obrtnijske zbornice do konec aprila t. l.

Kupčijska in obrtnijska zbornica

v Gorici, 1. marca 1884.

Predsednik

VILJEM pl. RITTER.

Kar ne pristuje, radi zamenimo.

SAMO

pri Ignaciji Steinerji v Gorici,

nasproti nadškofjski palači,

moreš si priskrbeti po ceni trdno in lepo obleko narejeno ali po meri.

Za pomladanski čas dobiva se tam:

1000 celih oblek z volne po gl. 8 do 30

750 povrhnih sukenj z volne „ gl. 8 „ 22

2000 volnenih hlač „ gl. 2.75 „ 8

1500 volnenih jop „ gl. 5 „ 15

800 oblek z volne za dečke

in otroke „ gl. 2.50 „ 8

Ogromna zaloga tkanin za obleko po meri. Blago na ogled dobi na deželo, kdor se oglasi, brezplačno in poštine prosto.

Ima svojo krojačnico.

Kar ne pristuje, radi zamenimo.

Kar ne pristuje, radi zamenimo.

Kar ne pristuje, radi zamenimo.